

¹ Цивільне право України: Академічний курс : підручник : у 2 т. Т 1 / [за заг. ред. Я. М. Шевченко]. – К. : Видавничий дім «Ін Юре», 2003. – 520 с.

² Цивільне право України : у 6 т. Т 1 / [Шишка Р. Б. (кер. авт. кол.), Зайцев О. Л., Мічурін Є. О. та ін.] ; за ред. Р. Б. Шишки та В. А. Кройтора. – [2-е вид., виправ. та доп.]. – Х. : Еспада, 2008. – Т. 1. – 2008. – 680 с.

³ Підпригоро О. А. Право інтелектуальної власності України : навч. посібник / О. А. Підпригоро, О. О. Підпригоро. – К. : Юрінком Інтер, 1998. – 336 с.

⁴ Малєин Н. С. Гражданский закон и права личности в СССР / Малєин Н. С. – М. : Юрид. лит., 1981. – 216 с.

⁵ Охорона інтелектуальної власності в Україні / [Довгий С. О., Жаров В. О., Зайчук В. О. та ін.]. – К. : Форум, 2002. – 319 с.

Резюме

Ковальова М. В. Деякі особливості прав та обов'язків винахідників в Україні.

У правовому регулюванні, пов'язаному з творчою діяльністю, важливе місце посідають цивільні права та цивільні обов'язки винахідника, передбачені ст.ст. 12–14 Цивільного кодексу України.

Права на винаходи (майнові та немайнові) виникають у зв'язку зі створенням та використанням таких об'єктів. При цьому використання майнових прав, як і їх здійснення, реалізується здебільшого на підставі договорів, які передбачені ст. 1107 ЦК України, зокрема договору про передачу права власності, ліцензійного договору, договору винахідника з роботодавцем та ін. Вони є підставою та формою цих правовідносин і становлять їх серцевину при здійсненні майнових прав.

Ключові слова: цивільні права, цивільні обов'язки, винахідник, правовий захист, винахід.

Резюме

Ковалева М. В. Некоторые особенности прав и обязанностей изобретателей в Украине.

В правовом регулировании, связанном с творческой деятельностью, важное место занимают гражданские права и гражданские обязанности изобретателя, предусмотренные ст.ст. 12–14 Гражданского кодекса Украины. Права на изобретения (имущественные и неимущественные) возникают в связи с созданием и использованием таких объектов. При этом использование имущественных прав, как и их осуществление, реализуется в основном на основании договоров, предусмотренных ст. 1107 ГК Украины, в частности договора о передаче права собственности, лицензионного договора, договора изобретателя с работодателем и др. Они являются основанием и формой этих правоотношений и составляют их сердцевину при осуществлении имущественных прав.

Ключевые слова: гражданские права, гражданские обязанности, изобретатель, правовая защита, изобретение.

Summary

Kovalova M. Several points of rights and responsibilities of inventors in Ukraine.

An important place in the legal regulations related to creative activity, is occupied by the civil rights and civic responsibilities of inventor mentioned in Articles 12–14 of the Civil Code of Ukraine.

Inventions rights (property and other) arising from creation and use of such objects. The use of property rights, as well as their implementation is realized mainly on the basis of agreements under Art. 1107 Civil Code of Ukraine, in particular the agreement on the transfer of property rights, licensing agreement, the agreement with the employer of the inventor, etc.). They are the grounds of these legal relations.

Key words: civil rights, civil responsibilities, inventor, legal protection, invention.

Отримано 28.03.2014

УДК 347.77

М. М. ЯШАРОВА

Марія Миколаївна Яшарова, кандидат юридичних наук, завідувач підготовчого відділення Київського університету права НАН України

ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ ПРОМИСЛОВОЇ ВЛАСНОСТІ В ІСТОРІЇ ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ ТА ІНШИХ КРАЇН

Як вказує О. А. Городов, термін «промислова власність», що широко використовується у науковому обігу, запозичений з французького законодавства XIX ст., яке розглядало право на винахід, так само як і право на товарний знак як особливий вид власності¹. Назву вказаного терміна дала теорія промислової власності, яка народилася у Франції у 1791 р. як засіб боротьби за реалізацію облігаторного принципу видачі патентів. У її основу покладено концепцію, згідно з якою все те, що є продуктом праці, є власність особи творця. Винахід отримує існування тільки завдяки діяльності його творця і тому він як власник має право чинити зі своїм дітищем так, як йому завгодно. При цьому технічне рішення є продуктом праці більшою мірою, ніж предмети речові, бо вони чистіші, ясніше реалізують творчу силу людини, незалежно від умов матеріального світу².

© М. М. Яшарова, 2014

Легальне закріплення термін «промислова власність» знайшов в результаті прийняття 20 березня 1883 р. Паризької конвенції з охорони промислової власності. Згідно зі ст. 1 цього документа об'єктами охорони промислової власності є патенти на винаходи, корисні моделі, промислові зразки, товарні знаки, знаки обслуговування, фірмові найменування і знаки походження, найменування місця походження, а також припинення недобросовісної конкуренції. При цьому промислова власність розуміється в найбільш широкому значенні та розповсюджується не тільки на промисловість і торгівлю у власному розумінні слова, але також на галузі сільськогосподарського виробництва й добувної промисловості, а одночасно і на всі продукти промислового чи природного походження, як, наприклад, вино, зерно, тютюновий лист, квіти, борошно.

Таким чином, промислова власність – це історично сформоване поняття, яке позначає систему відносин, що складаються у зв'язку з приналежністю нематеріальних благ, що існують у формі технічних, художньо-конструкторських і біологічних рішень, позначень, знаків індивідуалізації учасників цивільного обігу і вироблену ними продукцію. Таке визначення відображає економічний зміст промислової власності, яке повинно мати юридичне закріплення у формі права промислової власності.

Однак єдиного права промислової власності як юридичного інституту, покликаного опосередкувати економічні відносини промислової власності, у чинному законодавстві не існує, тобто право промислової власності в об'єктивному сенсі не виражено в системі норм чинного законодавства, а утворює разом з речовим правом власності самостійний інститут цивільного законодавства. Воно представлено поруч відокремлених інститутів, коло яких утворюють: інститут патентного законодавства, інститут законодавства про засоби індивідуалізації, інститут законодавства про недобросовісну конкуренцію.

Як вказує О. О. Підпригора, традиційно до інституту промислової власності включають:

а) патентне право, що регулює майнові, а також пов'язані з ними особисті немайнові відносини, що виникають у зв'язку зі створенням, використанням винаходів, корисних моделей і промислових зразків. Необхідно сказати, що термін патентне право зовсім недавно з'явився в системі цивільного права України. Як і авторське право, патентне право є одним із відносно відособлених інститутів українського цивільного права. Доцільність виділення в структурі права промислової власності об'єктів патентного права полягає в тому, що усі вони є результатами науково-технічної діяльності та охороняються патентом, хоча сорти рослин і породи тварин, які є результатами селекції, також охороняються патентом, проте вони не є результатами науково-технічної діяльності і тому не належать до групи об'єктів патентного права;

б) інститут засобів індивідуалізації учасників цивільного обороту і виробленої продукції, що стосується таких об'єктів, як комерційне (фірмове) найменування, торговельні марки (товарний знак, знак обслуговування), географічні зазначення (зазначення походження товару);

в) інститут охорони нетрадиційних об'єктів інтелектуальної власності, а саме: наукових відкриттів, комерційної таємниці (ноу-хау), топографій інтегральних мікросхем (за російським законодавством – топографій інтегральних мікросхем), селекційних досягнень (сортів рослин і порід тварин), раціоналізаторських пропозицій³.

Щодо висвітлення питання промислової власності в законодавчих актах, то як вказують Б. С. Антімонов та Є. А. Флейшиц, правове регулювання відносин, пов'язаних з промисловою власністю, стало реальністю в період становлення капіталістичного способу виробництва на етапі набуття ним якостей промислового способу⁴.

Однак це не означає, що в допромислову епоху не існувало самих об'єктів промислової власності. Вони з'явилися з давніх часів і супроводжували людство упродовж усієї історії його розвитку. Наприклад, водяний годинник було винайдено приблизно в 600 р. до н.е., гідравлічне колесо – за 100 років до н.е., окуляри в XIII ст. в н.е., мікроскоп – наприкінці XVI ст. н.е. Повільні ж темпи технічного прогресу на докапіталістичних стадіях розвитку суспільства стримували поширення технічних нововведень. Підґрунтя для різкої зміни ролі технічних винаходів і усвідомлення необхідності правового регулювання відносин, що складаються в суспільстві, з їх приводу було підготовлене науковою революцією XVII ст., результатами якої стали географічні та природничі відкриття, розвиток друкарства. Перші закони, присвячені промисловій власності, з'явилися в XV столітті в італійських республіках Флоренції та Венеції, хоча традиційно історію патентного права ведуть від англійського Статуту про монополії 1623 року⁵.

Статут про монополії не давав винахідникам право вимоги на надання монополії, навіть якщо винахід відповідав усім передбаченим критеріям, тобто не встановлював облігаторного принципу видачі патенту. Перші патентні закони були прийняті в США у 1790 р., у Франції в 1791 р., в Бельгії в 1845 р., в Італії у 1859 р., в Німеччині у 1877 р., в Данії у 1894 р., в Австрії у 1897 році. У наступні роки паралельно з удосконаленням промислового виробництва змінювалося й патентне законодавство. Ці зміни можна простежити на прикладах переходу до принципу видачі патентів до обов'язку держави (облігаторний принцип), запровадження правового регулювання відносин з охорони не всіх, а деяких видів винаходів (патентоздатних винаходів), введення в більшості промислово розвинених країн перевіркою системи кваліфікації винаходів (США – 1836 р., Німеччина – 1877 р., Англія – 1905), встановлення режиму службових винаходів. Зазнавали змін і норми, що регулюють відносини, які складаються між іноземними заявниками.

Новий етап процесу оновлення патентного законодавства настав після Другої світової війни. Ключову роль у цьому оновленні відіграла науково-технічна революція. У цей період у більшості західних держав було прийнято нові патентні закони або внесено істотні зміни до чинного законодавства. У 1963 р. був прийнятий новий патентний закон у Нідерландах, в 1967 р. – у Скандинавських країнах, в 1967 р. і 1976 р. – у ФРН,

в 1968 р. – у Франції, в 1970 р. – в Індії та Японії, в 1977 р. в Англії. Значні зміни було внесено в цей період в норми патентного права Італії, Канади, США⁶.

Значний вплив на патентно-правову ситуацію в промислово розвинених країнах, і особливо європейських, мали процеси уніфікації законодавства, початок яким було покладено Римським договором про утворення Європейського економічного співтовариства 1957 року. Уніфікаційні процеси головним чином спрямовані на полегшення закордонного патентування і скорочення витрат на таке патентування. Згідно з велінням часу змінювалися й національні патентні закони, стиралися грані між англосаксонською, романською і німецькою патентно-правовими системами. Набули значного поширення, наприклад, уніфіковані критерії патентоспроможності винаходів (новизна, винахідницька діяльність, промислова придатність), обмеження пільг за новизною, скасування критерію технічної прогресивності.

Тенденції, пов'язані з переглядом і зміною патентного законодавства провідних країн, зберігаються і нині. Так, у Франції у 1992 р. прийнято закон «Про Кодекс інтелектуальної власності», чинний сьогодні в редакції від 5 лютого 1994 року. Частина друга зазначеного Кодексу присвячена промисловій власності⁷.

Новим для французького патентного законодавства стало, зокрема, введення внутрішнього пріоритету заявки на винахід, який встановлюється за заявкою, спочатку поданою у Франції тим же заявником, і зберігається при подачі наступної заявки. Явочна система видачі патентів, між тим, збереглася. У 1988 р., 1990 р. і 1994 р. вносяться зміни до розділу 35 «Патенти» Зводу законів США 1952 року⁸.

Останні за часом зміни були викликані приєднанням США до СОТ і угодою ТРІПС. У числі змін, що стосувалися патентного законодавства США, слід назвати встановлення іншого, ніж був, терміну дії патенту (20 років з дати подання заявки), можливість продовження терміну дії патенту у разі затримки його видачі, введення інституту захисної публікації винаходу.

У 1992 р. зазнав змін перший патентний закон КНР, який був покликаний регулювати відносини в галузі охорони винахідницьких досягнень, до яких відносили винаходи, корисні моделі та промислові зразки.

У 1986 р., 1990 р. і 1993 р. вносяться зміни до Патентного закону ФРН 1981 р., а в 1999 р. у Патентний закон Японії 1959 року.

Що стосується патентного законодавства держав-учасниць СНД, то процес його становлення відображає загальний рівень розвитку законодавства цих країн. З моменту розпаду СРСР частина незалежних держав пішла шляхом прийняття тимчасових нормативних актів (Киргизія, Молдавія, Таджикистан, Узбекистан, Україна). Надалі, у міру накопичення досвіду правової охорони об'єктів промислової власності, деякі з них ввели в дію нормативні акти, які мають постійний характер (Молдавія, Узбекистан, Україна). У ряді інших держав-учасниць СНД постійно діючі нормативні акти у сфері правової охорони результатів технічної творчості були прийняті без тимчасових варіантів (Вірменія, Білорусь, Грузія, Казахстан, Туркменія⁹).

Щодо України, то розвиток патентного права почався з видачі окремим особам так званих привілеїв. Цей документ засвідчував право на монополічне виробництво окремих товарів, на безмитну торгівлю тощо. Потім стали видаватися привілеї на організацію виробництва і використання новинок. 17 липня 1812 р. був прийнятий Закон «Про привілеї на різні винаходи і відкриття в мистецтві і ремеслах». Привілеї на власні винаходи та ті, що ввозилися із закордону, видавалися терміном на три, п'ять і 10 років. За їх видачу стягувалося мито в розмірі відповідно 300, 500 і 1500 руб. Перевірка винаходів на новизну не проводилася. Цей Закон був змінений і доповнений у 1833 році. Згідно з ним було введено попереднє дослідження винаходів. На володаря привілеїв покладалася обов'язок використовувати винахід, йому заборонялося переуступати привілеї акціонерним компаніям. Урядовці могли відмовити у видачі привілею, керуючись міркуваннями «доцільності» винаходу. Право на відмову було скасовано лише у 1870 році. З цього часу видача привілею стала проводитися у «спрощеному порядку»: за підписом лише одного Міністра фінансів. Привілеї підтверджував наявність певних прав у особи, що створила технічне нововведення, яка відповідає вимогам Закону¹⁰.

Положення про привілеї на винаходи і вдосконалення від 20 травня 1896 р. містило більш чітке визначення поняття «патентоспроможності винаходу»: він має стосуватися галузі промисловості і мати істотну новизну. Привілеї на винаходи видавалися міністром торгівлі та промисловості після експертизи заявок. Вони діяли 15 років і могли вільно відчужуватися їх володарями. Володар привілею міг видавати ліцензію на винахід за життя і передавати його у спадок. Він зобов'язаний був використовувати свій винахід протягом п'яти років під загрозою припинення його дії. 11 липня 1864 р. було прийнято Положення про право власності на фабричні рисунки і моделі, яке увійшло до Статуту про промисловість Зводу Законів (т. XI, ч. 2). Положення надало можливість творцеві рисунка або моделі, призначених для відтворення в заводських, фабричних і ремісничих виробках, закріпити за собою виняткові права на їх використання на строк від одного до 10 років. Право на промисловий зразок могло передаватися третім особам. За самовільне його використання винна особа, незалежно від відшкодування завданих нею збитків, підлягала покаранню у вигляді грошового штрафу.

Після Жовтневої революції Декрет від 30 червня 1919 р. ліквідував систему патентної охорони і надав державі право закріплювати за собою право на будь-який винахід. Тільки автору секретного винаходу, що належав до галузі оборони, гарантувалися визнання й охорона його авторства, а також право на винагороду, які посвідчувалися авторським свідоцтвом.

Період відновлення прав авторів винаходів, промислових зразків і моделей зайняв 74 роки.

9 червня 1965 р. Рада Міністрів СРСР постановою «Про промислові зразки» відновила охорону промислових зразків як самостійних об'єктів інтелектуальної власності. Цією постановою патентне відомство

затвердило «Положення про промислові зразки»; 8 липня 1981 р. Рада Міністрів СРСР затвердила «Положення про промислові зразки», що містило правила, наближені до міжнародних стандартів; 31 травня 1991 р. прийнято Закон СРСР «Про винаходи в СРСР»; 10 липня 1991 р. Закон СРСР «Про промислові зразки».

Останні закони набрали чинності, але через фактичний розпад СРСР майже не діяли. Проте їх позитивна роль все ж мала місце, оскільки основні положення були сприйняті законодавствами колишніх республік, позаяк вони мали вже деякі риси ринкового характеру.

Тож у дорадянські та радянські часи Україна ніколи не мала самостійного законодавства про промислову власність. Тільки після проголошення незалежності у нашій країні почалися активні кодифікаційні роботи, у тому числі й щодо законодавства про промислову власність. Очевидно, першою ластівкою в цьому напрямі варто вважати Закон України «Про власність», який у ст.ст. 13 та 41 проголосив два важливих положення: 1) результати інтелектуальної діяльності є об'єктами права власності; 2) визначив приблизний перелік результатів інтелектуальної діяльності, яким надається правова охорона передусім цим Законом.

Указом Президента України від 18 вересня 1992 р. було затверджене Тимчасове положення про правову охорону об'єктів промислової власності та раціоналізаторських пропозицій в Україні¹¹. Одночасно велась розробка пакета законів про правову охорону об'єктів промислової власності.

Уряд України оголосив Заяву, згідно з якою Україна визнала чинною для себе Паризьку конвенцію про охорону промислової власності, Мадридську угоду про міжнародну реєстрацію знаків та Договір про патентну кооперацію¹². Проте основу законодавства про промислову власність, мабуть, становив Закон України «Про основи державної політики в сфері науки і науково-технічної діяльності» від 13 грудня 1991 року¹³. Хоча в цілому цей Закон має декларативний характер, проте він проголосив ряд принципових засад. У Законі дано визначення науково-технічної діяльності, акцентовано увагу на створенні ринку науково-технічної продукції, окреслено державні пріоритети в науково-технічній діяльності, результати науково-технічної діяльності визначаються об'єктами права власності тих, хто створив цей результат. Також було прийнято Закон України «Про племінне тваринництво». Трохи раніше було прийнято Закон України «Про охорону прав на сорти рослин». Зазначені закони стали правовою основою захисту прав на об'єкти промислової власності. Крім названих законодавчих актів, було прийнято й інші, в яких тією чи іншою мірою йшлося про інтелектуальну власність.

Зокрема, було прийнято Закони України «Про державну таємницю» від 21 січня 1994 р., «Про захист інформації в автоматизованих системах» від 5 липня 1994 р., «Про наукову і науково-технічну експертизу» від 10 лютого 1995 року. У зв'язку з прийняттям пакету законів про промислову власність внесено відповідні зміни до ЦК України, Кодексу законів про працю України, Митного кодексу України та ін. Відповідні зміни внесено також і до раніше прийнятих законів України.

Слід зауважити, що й сьогодні процес становлення законодавства про інтелектуальну власність України не можна вважати закінченим. З прийняттям нового ЦК України виникне необхідність розробки ряду інших законодавчих проєктів. З огляду на зазначене ми спеціально не звертаємо увагу на Закон України «Про інноваційну діяльність», яким започатковано новий – інноваційний напрям розвитку законодавства про інтелектуальну власність. Він чомусь не згадується і не актуалізується, проте, на наше переконання, акцент законодавця на створення і придбання прав на об'єкти інтелектуальної власності як інновацій надає можливість вважати це проявом інновацій і розвивати регулювання відносин, які виникають при створенні та використанні службових винаходів.

Крім цього, 16 січня 2003 р. Верховна Рада України прийняла новий ЦК України, який ще називають другою Конституцією України. Його прийняття надзвичайно важливе для нашої держави; він значною мірою відображає сучасні реальні ринкові відносини і має активно сприяти їх успішному розвитку.

Однією зі складових частин ЦК України є Книга четверта «Право інтелектуальної власності». Вперше в історії країни прийнято такий цивільний кодифікаційний акт щодо права інтелектуальної власності. Наразі ніхто не стане заперечувати, що інтелектуальна діяльність та результати інтелектуальної власності все більше набувають пріоритетного значення в усьому світі. Саме цей напрям суспільно корисної діяльності стає чи не головним. Світовий досвід свідчить, що інтелектуальна діяльність та інтелектуальна власність стають визначальним і вирішальним рушійною силою будь-якого розвитку. Передусім вони формують стратегію і тактику соціально-економічного прогресу будь-якої країни, у тому числі й України.

Зростання ролі і значення інтелектуальної діяльності та інтелектуальної власності зумовлює необхідність історичного посилення ефективності їх правової охорони. Прийняття Книги четвертої ЦК України стало ще однією, досить істотною сходинкою щодо вдосконалення правової охорони інтелектуальної власності. Безперечно, це далеко не вершина цієї досконалості, але істотне наближення до неї. Книга про право інтелектуальної власності ЦК України враховує сучасний стан економіки України і взагалі господарювання, наші традиції і звичаї, нашу ментальність і реальність буття. Вона максимально наблизила систему правової охорони інтелектуальної власності до світових стандартів, у ній дістали відображення останні найновіші досягнення як світової, так і вітчизняної правової науки, враховано досвід правозастосовної практики.

Цим кодифікований акт про інтелектуальну власність України не лише підбив підсумки розвитку її правової охорони, а й визначив, принаймні, найближчу перспективу¹⁴. Крім цього, слід зазначити, що принципово новим і доцільним є положення ст. 429 ЦК України, за яким право на об'єкт інтелектуальної власності, створений в порядку виконання трудового договору, за загальним правилом належить творцеві та роботодавцю спільно. Це – ще один крок до зміцнення правового статусу творця. Адже за чинним законодав-

ством України про інтелектуальну власність здебільшого вважають, що право належить саме роботодавцеві. Цю явну помилку певним чином виправлено.

¹ *Городов О. А.* Понятие промышленной собственности и краткая история развития законодательства зарубежных стран в сфере правовой охраны ее объектов [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.law.edu.ru/doc/document.asp?docID=1181836>

² *Пиленко А. А.* Право изобретателя. – М., 2001. – С. 583–584; *Богатых Е. А., Левченко В. И.* Патентное право капиталистических и развивающихся государств. – М., 1978. – С. 13–14.

³ Актуальні питання права інтелектуальної власності: навчальний посібник / Гуренко-Вайцман М. М., Юриста О. В., Філік Н. В.; За заг. ред. М. М. Гуренко-Вайцман. – К.: Вид-во Нац. авіац. ун-ту «НАУ-друк», 2009. – 332 с.– 332 с. – С. 41.

⁴ *Антимонов Б. С., Флейшиц Е. А.* Изобретательское право. – М., 1960. – С. 20; *Иванов И. Д.* Патентная система современного капитализма. – М., 1966. – С. 5–30.

⁵ *Антимонов Б. С., Флейшиц Е. А.* Вказана праця. – С. 24; *Мамюфа И. Э.* Охрана изобретений и технический прогресс. – М., 1974. – С. 7.

⁶ *Финкель Н. К.* Вступительная статья в Сб. Патентное законодательство зарубежных стран. В 2-х т. – Т. 1. Переводы / Сост. Н. К. Финкель. – М., 1987. – С. 5–18.

⁷ Кодекс интеллектуальной собственности Франции. – М., ВНИИПИ. 1997. – 136 с.

⁸ Зарубежное патентное законодательство. 2-е изд. доп. В 2-х томах. Т. 2. – М., ИНИЦ Роспатента. 1998. – С. 32–151.

⁹ Законодательство государств СНГ в области промышленной собственности. Т. 1 / Григорьев А. П., Еременко В. И., Качанов Ю. В. и др. – М., ВНИИПИ. 1996. – 136 с.

¹⁰ *Корнеева И. Л.* Право интеллектуальной собственности в Российской Федерации. – М., Юрист, 2006. – С. 206–208.

¹¹ Збірник нормативних актів з питань промислової власності / [за ред. В. Л. Петрова, В. О. Жарова]. – К.: Вища школа, 1998. – 486 с.

¹² Заява про дію в Україні міжнародних угод з питань охорони промислової власності // Інновація. – 1992. – № 4/5. – С. 1.

¹³ Про основи державної політики в сфері науки і науково-технічної діяльності: Закон України від 1.12.1998 р. № 284-XIV // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – № 2–3. – Ст. 20.

¹⁴ *Пріб Г. А.* Патентознавство: [навч. посібник для дистанційного навчання] / Г. А. Пріб; [за наук. ред. С. І. Табачнікова]. – К.: Ун-т «Україна», 2007. – 304 с. – С. 213.

Резюме

Яшарова М. М. Визначення поняття промислової власності в історії законодавства України та інших країн.

У статті розглянуто історію аспектів розвитку промислової власності, які свідчать про те, що суспільство, починаючи з певних стадій свого розвитку, завжди мало і продовжує мати потребу в існуванні керованої системи матеріалізації інформації, змістом якої є нові знання про більш ефективні засоби виробництва і предмети споживання, тобто продукції з поліпшеними або якісно новими властивостями й параметрами.

Зростання ролі і значення інтелектуальної діяльності та промислової власності зумовлює необхідність історичного посилення ефективності їх правової охорони.

Ключові слова: промислова власність, патентне право, правова охорона, винахідник, патент.

Резюме

Яшарова М. Н. Определение понятия промышленной собственности в истории законодательства Украины и других стран.

В статье рассмотрена история аспектов развития промышленной собственности, свидетельствующие о том, что общество, начиная с определенных стадий своего развития, всегда имело и продолжает иметь потребность в существовании управляемой системы материализации информации, содержанием которой являются новые знания о более эффективных средствах производства и предметах потребления, то есть в продукции с улучшенными или качественно новыми свойствами и параметрами.

Возрастание роли и значения интеллектуальной деятельности и промышленной собственности предопределяет необходимость исторического усиления эффективности их правовой охраны.

Ключевые слова: промышленная собственность, патентное право, правовая охрана, изобретатель, патент.

Summary

Yasharova M. The definition of the concept of industrial property in the legislative history of Ukraine and other countries.

The article deals with the history of the development aspects of industrial property, which suggests that society, starting from a certain stage of its development, has always had and continues to have the need for the existence of a managed system, the materialization of the information that has the content of new knowledge about a more efficient means of production and consumer goods, i.e. products with improved or new properties and parameters. The role and value of intellectual and industrial property predetermines the necessity of historical enhance the efficiency of their legal protection.

Key words: industrial property, the patent law, legal protection, the inventor, the patent.

Отримано 7.04.2014